

Brusel 30. listopadu 2022
(OR. en)

14988/22

Interinstitucionální spis:
2022/0298(COD)

SOC 635
EMPL 437
SAN 615
IA 194
CODEC 1784

POZNÁMKA

Odesílatel:	Výbor stálých zástupců (část I)
Příjemce:	Rada
Předmět:	Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se mění směrnice 2009/148/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci – obecný přístup

I. ÚVOD

1. Dne 28. září 2022 zveřejnila Komise návrh směrnice, kterou se mění směrnice 2009/148/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci (dokument ST 12863/22), a předala jej Radě a Evropskému parlamentu.
2. Tento návrh snižuje limitní hodnotu expozice azbestu při práci na 0,01 vláknů na cm³, zabývá se aspekty souvisejícími s metodami měření a technicky vyjasňuje znění pozměněné směrnice.

3. Právním základem tohoto návrhu je čl. 153 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“) ve spojení s čl. 153 odst. 1 písm. a). Použije se řádný legislativní postup.
4. Výbor regionů a Hospodářský a sociální výbor byly včas konzultovány, ale dosud svá stanoviska nepřijaly.
5. Evropský parlament své stanovisko dosud neschválil.

II. AKTUÁLNÍ STAV

6. Pracovní skupina pro sociální otázky návrh projednala na čtyřech zasedáních konaných ve dnech 3. října, 18. října, 31. října a 10. listopadu 2022 a dosáhla dohody o konečném kompromisním znění předsednictví zahrnujícím tyto otázky:

a) Metoda měření (11. bod odůvodnění, čl. 1 odst. 4 a článek 2)

Na žádost značného počtu delegací znění zavádí povinnost počítání azbestových vláken modernější a citlivější metodou založenou na elektronové mikroskopii (EM). Pro splnění tohoto požadavku byla stanovena delší lhůta pro provedení v délce sedmi let, aby byl poskytnut dostatek času na přechod od stávající nejrozšířenější metody fázově kontrastní mikroskopie (PCM). Článek 2 jasně stanoví, že metody měření, které se v současnosti používají v souladu s pozměněnou směrnicí, zůstávají platné až do doby provedení.

b) Technické pokyny (11. bod odůvodnění, čl. 1 odst. 4a)

Komise byla pověřena, aby členské státy podpořila poskytnutím vhodných technických pokynů, včetně technického přechodu na novou metodiku.

11. Dne 25. listopadu 2022 Výbor stálých zástupců jednomyslně podpořil konečné kompromisní znění uvedené v dokumentu 14516/22 a souhlasil s jeho předložením Radě pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele za účelem dosažení obecného přístupu.
12. Výbor byl informován o výsledku přezkumu posouzení dopadů vypracovaného Komisí, jak je shrnuto v dodatku k dokumentu 14516/22.

II. ZÁVĚR

Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele se vyzývá, aby dosáhla obecného přístupu ke znění uvedenému v příloze této poznámky a aby pověřila předsednictví zahájením jednání o daném návrhu se zástupci Evropského parlamentu.

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

**kterou se mění směrnice 2009/148/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí
azbestu při práci**

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 153 odst. 2 písm. b) ve spojení
s odst. 1 písm. a) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru,¹

s ohledem na stanovisko Výboru regionů,

v souladu s řádným legislativním postupem,²

¹ Úř. věst. C 56, 16.2.2021, s. 63.

² Postoj Evropského parlamentu ze dne XXXXX (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku)
a rozhodnutí Rady ze dne XXXXX.

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Cílem směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES³ je chránit zaměstnance před riziky ohrožujícími jejich zdraví a bezpečnost v důsledku expozice azbestu na pracovišti. Jednotná úroveň ochrany před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci je v této směrnici stanovena rámcem obecných zásad, které členským státům umožňují zajistit jednotné uplatňování minimálních požadavků. Cílem těchto minimálních požadavků je chránit zaměstnance na úrovni Unie, přičemž členské státy mohou zavést přísnější ustanovení.
- (2) Ustanovení této směrnice by se měla použít, aniž by byla dotčena směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES,⁴ pokud tato směrnice stanoví příznivější ustanovení pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
- (3) Azbest je vysoce nebezpečná karcinogenní látka, která stále ovlivňuje různá hospodářská odvětví, jako je stavebnictví a renovace, těžba a dobývání, nakládání s odpady a hašení požárů, kde jsou zaměstnanci vystaveni vysokému riziku expozice. Azbestová vlákna jsou klasifikována jako karcinogeny kategorie 1A podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008.⁵ Vdechování azbestových vláken rozptýlených ve vzduchu může vyvolat závažná onemocnění, jako je mezoteliom a rakovina plic, a první příznaky onemocnění se mohou projevit v průměru až po 30 letech od okamžiku expozice, což nakonec vede k úmrtím souvisejícím s výkonem povolání.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci (Text s významem pro EHP) Úř. věst. L 330, 16.12.2009, s. 28.

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům, mutagenům nebo reprotoxickým látkám při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS) (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 50).

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Text s významem pro EHP) Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1.

- (4) V návaznosti na nový vědecký a technologický vývoj v této oblasti existuje prostor pro zlepšení ochrany zaměstnanců vystavených azbestu, a tím i pro snížení pravděpodobnosti onemocnění zaměstnanců nemocemi souvisejícími s azbestem. U azbestu, který je karcinogenem bez stanovené prahové hodnoty, není z vědeckého hlediska možné určit hodnoty, pod nimiž by expozice nevedla k nepříznivým účinkům na zdraví. Místo toho lze odvodit vztah mezi expozicí a rizikem (exposure-risk relationship, ERR), který usnadňuje stanovení limitní hodnoty expozice na pracovišti tím, že zohledňuje přijatelnou úroveň nadměrného rizika. V důsledku toho by měla být limitní hodnota expozice na pracovišti pro azbest revidována, aby se riziko omezilo snížením úrovně expozice.
- (5) Evropský plán boje proti rakovině⁶ podporuje potřebu opatření v oblasti ochrany zaměstnanců před karcinogenními látkami. Lepší ochrana zaměstnanců vystavených azbestu bude důležitá také v souvislosti s ekologickou transformací a prováděním Zelené dohody pro Evropu, včetně zejména renovační vlny pro Evropu.⁷ Doporučení občanů v rámci Konference o budoucnosti Evropy⁸ rovněž zdůraznila význam spravedlivých pracovních podmínek, zejména revize směrnice 2009/148/ES.

⁶ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf

⁷ Renovační vlna: zdvojnásobení míry renovací s cílem snížit emise, podpořit obnovu a snížit energetickou chudobu, COM(2020) 662 final.

⁸ Konference o budoucnosti Evropy. Zpráva o konečném výsledku (květen 2022).
<https://prod-cofe-platform.s3.eu-central-1.amazonaws.com/8pl7jfzc6ae3jy2doji28fni27a3>

- (6) Závazná limitní hodnota expozice azbestu na pracovišti, která nesmí být překročena, je důležitou součástí obecných opatření na ochranu zaměstnanců stanovených směrnicí 2009/148/ES, a to vedle vhodných opatření k řízení rizik a poskytování odpovídajících ochranných prostředků dýchacích cest a dalších osobních ochranných prostředků.
- (7) Limitní hodnota pro azbest stanovená ve směrnici 2009/148/ES by měla být revidována s ohledem na hodnocení Komise, nejnovější vědecké důkazy a technické údaje. Revize limitní hodnoty je rovněž účinným způsobem, jak zajistit, aby byla preventivní a ochranná opatření ve všech členských státech odpovídajícím způsobem aktualizována.
- (8) V této směrnici by měla být stanovena revidovaná limitní hodnota s ohledem na dostupné informace, včetně aktuálních vědeckých důkazů a technických údajů, na základě důkladného posouzení socioekonomického dopadu a dostupnosti protokolů a technik měření expozice na pracovišti. Tyto informace by měly vycházet ze stanovisek Výboru pro posuzování rizik (RAC) Evropské agentury pro chemické látky (ECHA) zřízené nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006⁹ a ze stanovisek Poradního výboru pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (ACSH) zřízeného rozhodnutím Rady ze dne 22. července 2003.¹⁰

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1).

¹⁰ Rozhodnutí Rady ze dne 22. července 2003, kterým se zřizuje Poradní výbor pro bezpečnost a zdraví při práci (Úř. věst. C 218, 13.9.2003, s. 1).

- (9) S ohledem na příslušné vědecké poznatky a vyvážený přístup, který zajistí odpovídající ochranu zaměstnanců na úrovni Unie a zároveň zabrání nepřiměřenému ekonomickému znevýhodnění a zatížení dotčených hospodářských subjektů (včetně malých a středních podniků), by měla být stanovena revidovaná limitní hodnota expozice na pracovišti na úrovni $0,01 \text{ vlákn}/\text{cm}^3$ vypočtená jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin. Tento vyvážený přístup vychází z cíle veřejného zdraví, který usiluje o nezbytné bezpečné odstraňování azbestu. Při navrhování limitní hodnoty expozice na pracovišti byly zohledněny rovněž ekonomické a technické aspekty umožňující účinné odstraňování azbestu.
- (10) Komise provedla dvoufázovou konzultaci se sociálními partnery na úrovni Unie v souladu s článkem 154 Smlouvy. Konzultovala rovněž výbor ACSH, který přijal stanovisko poskytující rovněž informace pro úspěšné zavedení revidovaných možností pro limitní hodnoty expozice na pracovišti. Evropský parlament přijal usnesení,¹¹ v němž vyzývá k předložení návrhu na aktualizaci směrnice 2009/148/ES s cílem posílit opatření Unie na ochranu pracovníků před hrozbou azbestu.
- (11) Optická mikroskopie, ačkoli neumožňuje počítání nejmenších vláken škodlivých pro zdraví, je v současnosti nejpoužívanější metodou pro pravidelná měření azbestu. V souladu se stanoviskem výboru ACSH by optickou mikroskopií měla postupně nahradit modernější a citlivější metodika založená na elektronové mikroskopií nebo jakékoli jiné metodě poskytující rovnocenné nebo citlivější výsledky. Přitom je třeba zohlednit, že na technické přizpůsobení je zapotřebí přiměřená lhůta a větší soudržnost mezi různými metodikami, které se v současné době v Unii používají. Za účelem poskytnutí dostatečného času pro splnění nových požadavků týkajících se měření vláken je vhodné, aby pro tato opatření byla stanovena delší sedmiletá lhůta pro provedení. Komise by členským státům při tomto nahrazování měla být nápomocna, zejména vypracováním pokynů.

¹¹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2021 s doporučeními Komisi k ochraně pracovníků před azbestem (2019/2182(INL), Úř. věst. C 184, 5.5.2022, s. 45).

- (12) S ohledem na požadavky na minimalizaci expozice stanovené ve směrnici 2009/148/ES a směrnici 2004/37/ES by zaměstnavatelé měli zajistit, aby riziko spojené s expozicí zaměstnanců azbestu na pracovišti bylo sníženo na minimum a v každém případě na nejnižší technicky možnou úroveň.
- (13) Pokud jde o zaměstnance, kteří jsou nebo mohou být vystaveni azbestu, jsou nutná zvláštní kontrolní opatření a bezpečnostní opatření, jako je například to, aby zaměstnanci podléhali postupu dekontaminace a absolvovali související školení, s cílem významně přispět ke snížení rizik spojených s takovou expozicí.
- (14) Důležitá jsou preventivní opatření na ochranu zdraví zaměstnanců vystavených azbestu a závazek, který mají členské státy přijmout v souvislosti s dohledem nad jejich zdravím, zejména pokračování zdravotního dohledu po skončení expozice.
- (15) Zaměstnavatelé by měli přijmout veškerá opatření nezbytná ke zjištění materiálů, o nichž lze předpokládat, že obsahují azbest, v případě potřeby na základě informací získaných od vlastníků objektu, jakož i z jiných zdrojů informací, včetně příslušných rejstříků. Před zahájením jakéhokoli projektu odstraňování azbestu by měli zaznamenat přítomnost nebo předpokládanou přítomnost azbestu v budovách nebo zařízeních a sdělit tyto informace ostatním osobám, které mohou být vystaveny azbestu při jeho používání, při údržbě nebo při jiných činnostech v budovách nebo na nich.

- (16) Jelikož cíle této směrnice, totiž ochrany zaměstnanců před riziky pro jejich zdraví a bezpečnost, která vyplývají nebo mohou vyplývat z expozice azbestu při práci, včetně prevence těchto rizik, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, ale spíše jej z důvodu jeho rozsahu a účinků může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle.
- (17) Jelikož se tato směrnice týká bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců na pracovišti, měla by být provedena ve vnitrostátním právu do dvou let ode dne jejího vstupu v platnost.
- (18) Směrnice 2009/148/ES by proto měla být odpovídajícím způsobem změněna,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Změny směrnice 2009/148/ES

Směrnice 2009/148/ES se mění takto:

- 1) v čl. 1 odst. 1 se doplňuje nový třetí pododstavec, který zní:

„Ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES* se použijí vždy, kdykoli jsou výhodnější pro bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci.

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům, mutagenům nebo reprotoxickým látkám při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 50), naposledy pozměněná směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/431 ze dne 9. března 2022 (Úř. věst. L 88, 16.3.2022, s. 1).“;

2) článek 2 se nahrazuje tímto:

„Článek 2

Pro účely této směrnice se „azbestem“ rozumí tyto vláknité křemičitany, které jsou podle nařízení (ES) č. 1272/2008* klasifikovány jako karcinogeny kategorie 1A:

- a) azbest, aktinolit, č. CAS** 77536-66-4;
- b) azbest, amosit (grunerit), č. CAS 12172-73-5;
- c) azbest, antofylit, č. CAS 77536-67-5;
- d) azbest, chrysotil, č. CAS 12001-29-5;
- e) azbest, krocidolit, č. CAS 12001-28-4;
- f) azbest, tremolit, č. CAS 77536-68-6.

* Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1–1355).

** CAS: číslo CAS“;

3) článek 6 se nahrazuje tímto:

„Článek 6

U všech činností uvedených v čl. 3 odst. 1 musí být expozice zaměstnanců azbestovému prachu na pracovišti nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, snížena na minimum a v každém případě na nejnižší technicky možnou úroveň pod limitní hodnotu stanovenou v článku 8, zejména pomocí těchto opatření:

- a) počet zaměstnanců, kteří jsou vystaveni nebo kteří by mohli být vystaveni azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, je omezen na nejnižší možný počet;
- b) pracovní postupy jsou řešeny tak, aby při nich nevznikal azbestový prach, nebo pokud je to nemožné, aby se předešlo uvolňování azbestového prachu do vzduchu;
- c) všechny prostory a vybavení využívané při zpracování azbestu je možné pravidelně a účinně čistit a udržovat;
- d) azbest nebo materiál uvolňující azbestový prach nebo materiál azbest obsahující jsou skladovány a přepravovány ve vhodně utěsněném obalu;
- e) odpad je sbírán a odstraňován z pracoviště co nejrychleji a ve vhodně utěsněných obalech opatřených štítkem upozorňujícím, že obsahují azbest; toto opatření se nevztahuje na těžební činnosti; s tímto odpadem se dále nakládá v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES*.

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. L 312, 22.11.2008, s. 3).“;

- 4) v čl. 7 odst. 6 se první pododstavec nahrazuje tímto:

„Počítání vláken se provádí elektronovou mikroskopií (EM) nebo jinou alternativní technologií s rovnocennými nebo přesnějšími výsledky.“;

- 4a) v článku 7 se doplňuje nový odstavec, který zní:

„7. Pro účely zajištění souladu s opatřeními pro počítání vláken uvedenými v tomto článku poskytne Komise členským státům podporu tím, že poskytne příslušné technické pokyny, a to i k technickému přechodu z fázově kontrastní mikroskopie (PCM), v souladu s metodou doporučenou v roce 1997 Světovou zdravotnickou organizací (WHO)*, na elektronovou mikroskopii (EM).

* Stanovení koncentrace vláken rozptýlených ve vzduchu. Doporučená metoda: pomocí optického mikroskopu s fázovým kontrastem (metoda membránového filtru), WHO, Ženeva 1997 (ISBN 92 4 154496 1).“;

- 5) článek 8 se nahrazuje tímto:

„Článek 8

Zaměstnavatelé zajistí, aby žádný zaměstnanec nebyl vystaven koncentraci azbestu ve vzduchu vyšší než 0,01 vlákna na cm³ vypočtené jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin.“;

- 6) v článku 11 se první pododstavec nahrazuje tímto:

„Před započítáním demoličních nebo údržbářských prací zaměstnavatelé přijmou, v případě potřeby na základě informací získaných od vlastníků objektu, jakož i z jiných zdrojů informací, včetně příslušných rejstříků, veškerá opatření nezbytná ke zjištění materiálů, o nichž lze předpokládat, že obsahují azbest.“;

7) v článku 19 se odstavec 2 se nahrazuje tímto:

„Zaměstnavatel zanesse informace o zaměstnancích vykonávajících činnosti uvedené v čl. 3 odst. 1. V těchto informacích se uvede povaha a délka trvání činnosti a expozice, které byli vystaveni. K tomuto seznamu má přístup lékař nebo orgán odpovědný za lékařský dohled. Každý zaměstnanec má přístup k výsledkům v seznamu, které se ho osobně týkají. Zaměstnanci nebo jejich zástupci mají přístup k anonymním neosobním informacím v seznamu.“

Článek 2

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do [Úř. věst.: *doplnit dva roky ode dne vstupu této směrnice v platnost*]. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů.
- 1a. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s čl. 1 odst. 4 této směrnice nejpozději do [Úř. věst.: *doplnit sedm let ode dne vstupu této směrnice v platnost*]. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů. Předtím, než členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy v souladu s tímto odstavcem, provedou výpočet vláken pokud možno pomocí fázově kontrastní mikroskopie (PCM) v souladu s metodou doporučenou v roce 1997 Světovou zdravotnickou organizací nebo jinou metodou s rovnocennými výsledky.

Předpisy uvedené v odstavcích 1 a 1a přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.
2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátního práva, která přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 3

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 4

Tato směrnice je určena členským státům.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament
předseda/předsedkyně

Za Radu
předseda/předsedkyně
